

Sebepler zahiri ve perdedir, asıl işi yapan kudreti ezeliyedir. O zaman insanların ruhunu çekip alan Azrail mi? Dünyayı ve gezegenleri tuttan Güneşin çekim kuvveti mi, kudreti ezeliye mi? Açıklar mısınız?

"**Sebepler icat ediyor.**" diyenler, materyalist ve determinist felsefedir. Bu felsefeye göre kainatta olan biten her şey sebepler eli ile oluyor. Haşa Allah yok, madde de ezelidir, deyip kainatın bütün tedbir ve idaresini de sebeplere havale ediyorlar. **Yani maddeyi ve sebepleri ilahlaştırıp ona tapıyorlar.** Tıpkı müşriklerin putlara tapması gibi, bunlar da sebepleri ilahlaştırıp ona tapıyorlar. Allah'ın kainattaki varlığını, birliğini ve tedbir ve terbiyesini inkar edip sadece sebepleri merci biliyorlar.

Halbuki sebep dedikleri cansız, şuursuz, ilimsiz ve iradesiz şeylerdir. Görünüşte sebepten husule gelen şeyler ise mükemmel bir sanat, mükemmel bir eserdir. Böyle mükemmel bir neticeyi böyle aciz ve ilimsiz sebepten bilmek, ahmaklığın en aşağı mertebesi olsa gerek.

Kainat ve kainatın unsurları ve elementleri arasında açıkça görülen yardımlaşma, dayanışma, cevaplaşma, kucaklaşma gibi fiiller, kainatı parçalanmaz ve bölünmez bir bütün haline getiriyor. Bu fiiller sayesinde kainat adeta kompleks çalışan bir fabrika şekline giriyor. Bir bütün olan ve fabrika şekline giren kainat, tamamı ile hayat sahiplerine hizmet ediyor.

Mesela, bir elmanın teşekkülünde ve oluşmasında güneş, hava, su, toprak ,elementler, dolaylı olarak yıldız ve galaksiler hepsi bir intizam ve yardımlaşma içinde çalışıyorlar. Şayet bu unsurlardan bir tanesi bu yardımlaşma ve dayanışma içinden çıksa elma olmaz. Mesela güneş bu halkadan çıksa elma vücut bulamaz. Ya da milyarlarca yıl uzakta olan bir galaksi yörüngesini şaşırıp intizamı bozsa, kainat sistemi yerle bir olacağı için elma yine oluşamaz.

Nasıl fabrikanın içindeki makine ve cihazlardan birisi bozulsa ya da atıl kalsa, netice elde edilemez, yani ürün alınamaz. Kainat fabrikasının bir dişlisi kırılrsa ya da bozulsa kainatta hayat mümkün olmazdı. **Demek hayat kimin ise hayatın oluşumunda hizmet eden kainat da onundur.** Bu da Allah'ın kainat üstündeki Rububiyet ve Uluhiyetini açıkça bize gösterip ispat ediyor. Güneşin basit bir elmaya boyun eğmesi ve ona hizmetkarlık yapması, Allah'ın tedbir ve terbiyesinin her şeyi kuşattığını bize gösteriyor. Daha bunun gibi binlerce örneği buna kıyas edebiliriz.

Kanun, Allah'ın ilim ve irade sıfatı ile bir şeyi tayin ve tespit etmesidir. Yani binanın kalıbından önce plan ve projesini tanzim etmek misullu, kainat içinde sayısız işlerin tanzim ve planlarının hazırlanması ve bunların sürekli bir şekilde istimrarı olayına

kanun denir. Tıpkı mevzuat ile mevzuatı tatbik eden memur gibi. Mevzuat kanundur, onu tatbik eden memur ise Allah'ın kudretidir.

Kuvvetlerden kastedilen mana ise, Allah'ın kudretinin plan ve proje olarak tanzim edilen kanunların icra ve tatbik edilmesinden aldığı isim ve unvanıdır. Yani Allah'ın kudreti suyun kaldırma kanununun da tecelli edince o ismi alıp onunla biliniyor. Güneşin çekme ve itme kanununda tecelli edince de o isim ve unvan ile anılıyor...

Kanunların isimleri ve unvanlarını veren insanlardır. İtibari ve vehmi olması bu manayadır. Hakiki anlamda iş gören ve tesir eden ise Allah'ın kudretidir. Sebepler sadece bir kural ve kanun olarak varlardır, fail ve iş görücü değildirler.

Mesela, elma ağacının elmanın oluşum sürecinde hakiki anlamda hiçbir müdahale ve tesiri yoktur. Ağacın bütün süreçlerini kontrol edip yaratan Allah'tır. Ağaç ve elma arasında yaratma açısından hiçbir münasebet yoktur. Kayyumiyet sırrı ile Allah'ın kudreti elmanın oluşum sürecinin her noktasında ve her merhalesinde mutlak galiptir.

Allah kudretini şu kainattan çektiği an her şey helak olup yok olur. Ortada ne kanun ne sebep ne de başka bir şey kalır, her şey mahva gider. Zerreden yıldızlara kadar her şey Allah'ın kudreti ile ayakta durur, vazifesini onunla ifa eder. Onun kudreti olmadan hiçbir şey hareket edemez.

Kuvvet sadece kudretin bir ismi ve unvanıdır. Melekler de tıpkı kanun ve sebepler gibi yaratma noktasında acizdirler. **Kainatta hakiki fail, yani iş gören Allah'ın kudretidir.** Nasıl bizim kendi fiilimize bizim dememiz mecazi ise, meleklere atfedilen işler de mecazidir. Kainatta zerre miktar başka bir fail ve yaratıcıya ihtimal vermek küfür ve şirk olur. **Her şeyin faili, yaratıcısı Allah'tır.**